KINNITATUD Tartu Ülikooli rektori
14. jaanuari 2026. a käskkirjaga nr 3
(jõustunud 01.01.2026)

Tartu Ülikooli teaduseetika komitee statuut

Võttes aluseks Tartu Ülikooli põhikirja paragrahvi 15 lõike 2 punkti 15 ning lähtudes teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seaduse paragrahvi 19 lõikest 6 ja isikuandmete kaitse seaduse paragrahvi 6 lõikest 4, kinnitan Tartu Ülikooli teaduseetika komitee statuudi.

I. Üldsätted

1. Tartu Ülikooli teaduseetika komitee (edaspidi: komitee) on Tartu Ülikooli (edaspidi: ülikool) juures tegutsev institutsionaalne eetikakomitee.
2. Komitee ingliskeelne nimetus on Research Ethics Committee of the University of Tartu (lühend: UT REC).
3. Komitee on sõltumatu organ, mis lähtub oma tegevuses Eesti Vabariigi põhiseadusest; inimõiguste ja biomeditsiini konventsioonist „Inimõiguste ja inimväärikuse kaitse bioloogia ja arstiteaduse rakendamisel“, selle konventsiooni biomeditsiiniliste teadusuuringute kohta käivast lisaprotokollist; Maailma Arstide Liidu (World Medical Association) Helsingi deklaratsioonist; teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seadusest; isikuandmete kaitse seadusest; Euroopa teaduseetikakoodeksist; Eesti heast teadustavast; kliiniliste uuringute headest tavadest ning teistest üldtunnustatud eetikanormidest, rahvusvahelistest konventsioonidest ja muudest asjakohastest õigusaktidest.
4. Komitee ülesanne on tagada rahvusvaheliselt tunnustatud teaduseetika põhimõtete järgimine, sh teadusuuringutes (edaspidi: uuringud) uurimisalustena osalevate inimeste (edaspidi: uuritavad) tervise, inimväärikuse, identiteedi, isikupuutumatuse, teiste põhiõiguste ja vabaduste kaitse ning ohutus ja heaolu uuringute tegemisel.
5. Komitee annab hinnangu ülikooli omavahenditest rahastatavate uuringute eetilisuse kohta, välja arvatud juhul, kui nende hindamine on õigusaktide järgi mõne teise komitee ülesanne.

II. Komitee koosseis ja töökorraldus

6. Komitee koosseisu kuulub vähemalt üheksa liiget.
7. Komitee koosseisu kinnitab rektor teadusprorektori ettepanekul kolmeks aastaks.
8. Komitee koosseisu määramisel lähtutakse sellest, et see koosneks võimalikult mitme eluvaldkonna esindajatest. Komitee liige peab olema oma valdkonna tunnustatud asjatundja, kellel on eetikakomitee liikme kohustuste täitmiseks vajalikud teadmised ja laitmatu maine.
9. Komitee liige arvatakse komiteest välja liikme enda kirjaliku avalduse alusel või tema surma korral, samuti süüdimõistva kohtuotsuse jõustumisel tema suhtes. Teaduseetikat rikkunud liikme võib komiteest välja arvata Eesti Teadusagentuuri teaduseetika väärkäitumisjuhtumite menetlemise komisjoni hinnangu alusel.
10. Komitee peamine töövorm on koosolek. Komitee koosolekud protokollitakse.
11. Komitee käib koos vastavalt vajadusele, kuid vähemalt kuus korda aastas. Komitee teeb koosolekute ajad ning uuringu eetilisuse ja andmekaitse nõuetele vastavuse hindamise taotluste (edaspidi: taotlus) esitamise tähtajad teatavaks enda veebilehel kuue kuu kaupa.
12. Vähemalt kolmel komitee liikmel ühiselt on õigus kutsuda kokku erakorraline koosolek.
13. Komitee uue koosseisu esimesel koosolekul valivad komitee liikmed komitee esimehe ja aseesimehe. Valituks osutub kandidaat, kelle poolt on hääletanud enam kui pool komitee koosseisust.

14. Komitee esimehe ülesanne on korraldada komitee tööd, kutsuda kokku koosolekuid ja esindada komiteed. Komitee esimeest asendab vajaduse korral aseesimees.
15. Komitee võtab koosolekul vastu oma kodukorra. Kodukord loetakse vastuvõetuks, kui selle poolt on hääletanud enam kui pool komitee koosseisust.
16. Kodukorras sätestatud juhtudel võib komitee töö toimuda ka digitaalselt, kui järgitakse ülikooli andmekaitsetingimusi.
17. Komitee esimees annab komitee tegevusest aru ülikooli rektorile.
18. Komitee asjaajamist ja muud haldustegevust korraldab ning selle eest vastutab grandikeskuse juhataja.

III. Komitee liikme õigused ja kohustused

19. Komitee liikmel on õigus
    19.1. tõstatada küsimusi menetletavate taotluste kohta ning tutvuda kõikide komiteele laekunud taotlustega;
    19.2. teha ettepanek peatada taotluse menetlemine asjaolude selgumiseni juhul, kui on tekkinud kahtlus, et taotleja on teaduseetikat rikkunud või on seda tehtud taotlusaluses uuringus.
20. Komitee liikmel on kohustus
    20.1. tutvuda komiteele esitatud taotlustega;
    20.2. osaleda koosolekutel, v.a juhul, kui puudumiseks on mõjuv põhjus;
    20.3. teatada komitee esimehele hiljemalt kolm nädalat enne järgmist koosolekut, kui ta ei saa osaleda vähemalt kuuel järjestikusel komitee koosolekul. Komitee liikme äraoleku ajaks võib talle määrata asendusliikme. Asendusliikme volituste kehtivuse ajaks peatatakse asendatava liikme volitused. Asendusliikme määrab rektor teadusprorektori ettepanekul;
    20.4. teavitada komitee esimeest võimalikust huvide konfliktist taotluste menetlemisel ja järgida ülikooliga sõlmitud konfidentsiaalsuse tagamise kokkulepet;
    20.5. taandada ennast taotluste menetlemisest ja hinnangu andmise otsuste tegemisest, kui need puudutavad korruptsioonivastase seaduse järgi temaga seotud isikuid või kui komitee liige ei saa oma tegevuses olla sõltumatu.

IV. Taotluse menetlemine

21. Taotluse esitab ja taotluse menetlemisega seotud küsimustes suhtleb komiteega uuringu vastutav täitja (edaspidi: taotleja). Taotleja võib olla ülikooli töötaja, kellel on piisav kvalifikatsioon uuringu tegemiseks. Üliõpilase uuringu puhul on taotleja üliõpilase juhendaja.
22. Taotleja esitab vormikohase taotluse komiteele punktis 11 sätestatud tähtpäevaks elektrooniliselt Eesti Teadusinfosüsteemi (edaspidi: ETIS) kaudu. Juhul kui ETIS-es on taotluse esitamine tehnilistel põhjustel häiritud kauem kui kaks päeva, võib punktis 24 nimetatud andmeid sisaldava taotluse esitada digiallkirjaga elektroonselt.
23. Komitee annab taotlusele punktis 36 nimetatud hinnangu üldjuhul 30 kalendripäeva jooksul pärast taotluse esitamist. Põhjendatud juhul võib komitee pikendada eelnimetatud tähtaega kuni 30 kalendripäeva võrra, teavitades sellest taotlejat.
24. Taotlus peab sisaldama vähemalt järgmisi andmeid ja dokumente:
    24.1. uuringu pealkiri eesti ja inglise keeles;
    24.2. vastutava täitja ees- ja perekonnanimi, teaduskraad, amet, tööandja, töökoha aadress, telefoninumber, e-posti aadress, muud kontaktandmed;
    24.3. uuringu tegijate ees- ja perekonnanimed, üliõpilasstaatus (kui on asjakohane), ametid, e-posti aadressid;
    24.4. uuringu rahastamise allikas või allikad, üldmaksumus, sh uuringu tegijate tasustamise põhimõtted, uuritavatele kompensatsiooni maksmine ja uuritavate kindlustamise tingimused;
    24.5. kuni kahe leheküljе pikkune lühiülevaade samal teemal tehtud uuringutest;
    24.6. kavandatava uuringu põhjendus, sh hüpoteesid ja eesmärgid kuni kahel leheküljel üldarusaadavas sõnastuses;

24.7. uuringu tegemise aeg kuu ja aasta täpsusega;
24.8. uuritavate ja nende värbamise viisi täpne kirjeldus, sh see, kui palju inimesi uuritakse, kuidas ja kelle hulgast uuritavad valitakse, mida ja kui sageli uuritakse, põhjendus kontrollrühmade ja platseebo kasutamise või mittekasutamise kohta;
24.9. uurimismetoodika kirjeldus, sh uuringus kasutatavate ankeetide, küsitluste ja testide vormid;
24.10. uuringu eetilisuse analüüs;
24.11. teave sama uuringu varasema või samaaegse hindamise kohta Eestis ja mujal;
24.12. uuringu tegijate ajakohased CV-d, mis sisaldavad andmeid uurimisprojektide kohta, milles nad taotlemise ajal osalevad, ja teavet läbitud eetikakoolitustest;
24.13. uuritavate informeerimis- ja nõusolekuvormid;
24.14. uuringu käigus töödeldavate isikuandmete kaitsemeetmete ja loodava andmebaasi kirjeldus.

25. Kui uuringu käigus kogutakse andmeid olemasolevatest andmebaasidest ega võeta uuritavatega ühendust, ei pea taotlus sisaldama punktides 24.4, 24.8, 24.9 ja 24.13 nimetatud andmeid ega dokumente, mis on seotud uuritavatega.
26. Komitee korraldab taotluse vormilise kontrolli, sh kontrollib punktis 27 sätestatud aluseid taotluse menetlemata jätmiseks. Kui pärast vormilist kontrolli selgub, et taotluses on puudused, tagastab komitee taotlejale taotluse ja määrab mõistliku tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.
27. Komiteel on õigus jätta taotlus läbi vaatamata, kui:
27.1. taotleja ei kõrvalda taotluses esinevaid puudusi komitee määratud tähtaja jooksul;
27.2. uuringu eetilisusele hinnangu andmine on õigusaktide alusel teise eetikakomitee ülesanne;
27.3. taotleja on juba alustanud taotluses kirjeldatud uuringut.
28. Kui taotleja soovib pärast komitee hinnangu saamist teha uuringu käigus esialgsesse taotlusesse muudatusi või täiendusi, teavitab ta sellest eelnevalt komiteed ja esitab uue hinnangu saamiseks ETIS-es muudatustaotluse. Esialgsete dokumentide uuendatud versioonides märgitakse dokumentides tehtud muudatused ära. Muudatustaotlus peab sisaldama vähemalt järgmisi andmeid:
28.1. uuringu pealkiri eesti ja inglise keeles;
28.2. taotleja ees- ja perekonnanimi, teaduskraad, amet, tööandja, töökoha aadress, telefoninumber ja e-posti aadress;
28.3. komitee antud hinnangut sisaldava dokumendi number;
28.4. lisatud dokumentide nimekiri.
29. Taotleja on uuringu käigus kohustatud viivitamata esitama komiteele teavet iga sündmuse kohta, mis ohustab uuritavate elu ja tervist või riivab nende õigusi ja vabadusi.
30. Komitee dokumentatsioon registreeritakse ülikooli dokumendihalduse infosüsteemis.

V. Hinnangu andmine taotluse kohta

31. Komitee on otsustusvõimeline, kui koosolekul osaleb üle poole komitee liikmetest, sealhulgas esimees või aseesimees.
32. Komitee annab taotluse kohta oma hinnangu koosolekul osalejate konsensuse alusel. Kui konsensust ei saavutata, paneb koosoleku juhataja hinnangu andmise hääletusele. Hinnangu andmise otsus on vastu võetud, kui selle poolt on hääletanud üle poole komitee koosseisust. Eriarvamusele jäävate liikmete seisukoht fikseeritakse koosoleku protokollis.
33. Komiteel on õigus kutsuda taotluse arutamisele taotleja ja teised uuringuga seotud isikud. Vajaduse korral võib komitee nõuda taotleja täiendavat kirjalikku selgitust uuringu kohta.
34. Komitee võib vajaduse korral kaasata esitatud taotluste arutamisele komiteeväliseid eksperte. Eksperdid komitee otsuste tegemisel ei osale.
35. Komiteel on õigus jätta punktis 36 nimetatud hinnang taotluse kohta andmata, kui:
35.1. komiteel puudub pädevus taotlust puudutavas valdkonnas hinnangu kujundamiseks;
35.2. taotleja on juba alustanud taotluses kirjeldatud uuringut;
35.3. komitee on taotlust hinnanud ja seda ei ole võrreldes eelneva menetlusega märkimisväärselt

muudetud;

35.4. taotlust ei ole esitanud uuringu vastutav täitja;

35.5. taotlust on hinnanud või hindab samal ajal teine eetikakomitee.

36. Komitee annab taotluses kirjeldatud uuringu kohta ühe alljärgnevatest hinnangutest:

36.1. uuring on kooskõlas teaduseetika põhimõtetega;

36.2. uuring on kooskõlas teaduseetika põhimõtetega komitee seatud tingimuste täitmisel;

36.3. uuring ei ole teaduseetika põhimõtetega kooskõlas.

37. Punktides 36.2 ja 36.3 nimetatud hinnangu põhjendused pannakse kirja koosoleku protokolli ja tehakse taotlejale teatavaks.

38. Punktis 36.2 nimetatud hinnangu andmise korral esitab taotleja komiteele täiendatud taotluse, milles on tõendatud komitee seatud tingimuste täitmist.

39. Punktis 36.3 antud hinnangu korral on taotlejal õigus esitada komiteele hinnangu saamiseks uus taotlus, võttes arvesse komitee tehtud ettepanekuid ja märkusi.

40. Kui uuringu tegemisel ilmneb eetilisi probleeme või suuri kõrvalekaldeid esitatud ja komitee hinnatud taotlusega seoses, on komiteel õigus teha taotlejale uuringu kohta märkusi või ettekirjutusi.

VI. Statuudi rakendamine

41. Statuuti rakendatakse tagasiulatuvalt 1. jaanuarist 2026.

42. Tartu Ülikooli rektori 7. juuli 2010. a käskkirjaga nr 14 kinnitatud ja Tartu Ülikooli rektori 10. detsembri 2015. a käskkirjaga nr 65, 29. detsembri 2017. a käskkirjaga nr 21, 18. detsembri 2020. a käskkirjaga nr 28 ja 22. juuli 2024. a käskkirjaga nr 6 muudetud Tartu Ülikooli inimuuringute eetika komitee statuut tunnistatakse kehtetuks.